



# Un mar de paraules

A. Llegeix la llista dels diferents tipus de diccionaris i digues per a què serveix i quina informació ens aporta cadascun. Quan acostumes a utilitzar diccionaris? Parla'n amb un company.

**DICCIONARI MONOLINGÜE**

**DICCIONARI BILINGÜE**

**DICCIONARI DE LOCUCIONS I FRASES FETES**

**DICCIONARI ORTOGRÀFIC**

**DICCIONARI DE SINÒNIMS I ANTÒNIMS**

**DICCIONARI ETIMOLÒGIC**

**DICCIONARI ENCICLOPÈDIC**

**DICCIONARI DE RIMES**

B. Observa els textos i digues com són i on els podem trobar. Després, llegeix les definicions i relaciona el significat de les abreviacions que hi apareixen amb el significat corresponent que hi ha a la llista.

- |                   |               |                     |
|-------------------|---------------|---------------------|
| 1 adjectiu        | 7 femení      | 13 masculí          |
| 2 balear          | 8 fonètica    | 14 plural           |
| 3 castellà        | 9 homòfon     | 15 pronominal       |
| 4 català oriental | 10 lèxic comú | 16 valencià         |
| 5 derivat         | 11 llatí      | 17 verb intransitiu |
| 6 etimologia      | 12 Mallorca   |                     |

## doldre

[quant a la flexió, com valer]

- 1 v. intr. [LC]** Causar sentiment, saber greu. *Li dolia que tractessin el seu fill tan malament. Ja li dol, de no poder venir! Li ha dolgut molt de perdre aqueta ocasió.*
- 2 1 v. intr. pron. [LC]** Sentir afecció, dolor. *Des que va caure es dol molt dels ronyons.*
- 2 2 v. intr. pron. [LC]** Manifestar afecció, lamentar-se. *Tu no et dols de les desgràcies dels altres.*
- 2 3 [LC] doldre's d'algu** Compadir-lo.
- 2 4 [LC] ésser de doldre** Ésser lamentable.

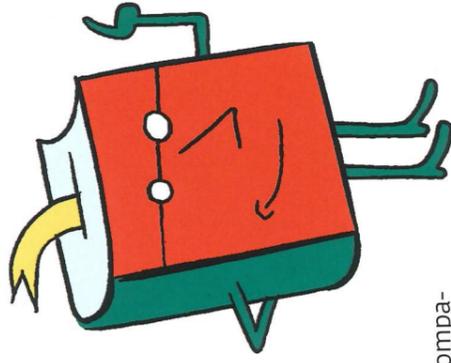
C. Torna a llegir les definicions de l'activitat anterior i marca en quines es dona informació sobre els aspectes del quadre. Quines altres informacions hi podem trobar? Fes-ho amb un company.

	1	2	3	4	5
Etimologia	<input type="checkbox"/>				
Pronunciació	<input type="checkbox"/>				
Informació gramatical	<input type="checkbox"/>				
Exemples	<input type="checkbox"/>				
Particularitats locals	<input type="checkbox"/>				
Expressions o frases fetes	<input type="checkbox"/>				

Quan llegeixo i trobo una paraula que desconec, la busco al diccionari.

D. Busca una mateixa paraula en tres diccionaris diferents i compara la informació que en dona cadascun. Fes-ho amb un company.

E. Quines estratègies utilitzes per aprendre paraules noves? Parla'n amb un company.



## TASSÓ

- 1 Tassa de terrissa, de porcellana o de metall, més gran que la tassa ordinària, amb anses o sense (País Valencià); **cast. tazón, escudilla.**
- 2 Got, vas de vidre o de metall per a beure aigua, vi o licors (Mall.); **cast. vaso.**
- 3 Recipient ample dins el qual cau l'aigua d'una font; **cast. tazón.**
- 4 Atuell de metall semiesfèric amb un mànec de cullera.

Fon.: **tasó (or., bal.); tasó (val.).**

Ètim.: **derivat de tassa.**

## escarràs

[pl. -assos]

- 1 m. [LC] Estellicó.
- 2 1 m. [LC] Gotim.
- 2 2 m. [LC] Penjoll de fruits.
- 3 1 m. [LC] Persona que fa la feina més pesada d'una casa, d'una treballada, etc. És l'escarràs de la casa. Fer d'escarràs. Fer servir d'escarràs algú.
- 3 2 [LC] **ésser un escarràs de feina** Ésser molt treballador.

## sacsó

[1429; potser der. de *sacsar*, \**sacsao* (ll. -atione), sense gaire relació semàntica, o més aviat del ll. *sectio*, -ōnis 'acció de tallar o fer un sec', de la mateixa arrel de *segar*, *sec*, amb una anomalia d'evolució fonètica]

1 Plec que hom fa en una peça de roba per escurçar-la i que permet d'allargar-la quan calgui.

2 Replec cutani que es forma en les persones grasses.

HOM.: **saxó.**



## dropo dropa dropes dropes

adj. i nom m. i f. 1 Que no li agrada gens treballar. Un dropo pot passar-se el dia dormint i jaient al sofà.

frase feta 2 **Fer el dropo** és estar sense fer res.



F. Escolta l'entrevista a una lexicògrafa i marca les estratègies que aconsella per ampliar el lèxic. Quines creus que poden ser més útils? Parla'n amb un company.

- Llegir molt.  Aprendre la lletra de cançons de memòria.
- Enganxar per la casa pòstits amb paraules noves.  Llegir paraules del diccionari cada dia.
- Exposar-se a contextos i temes diferents.  Forçar-se a utilitzar paraules noves.
- Fer llistes de les paraules noves.  Estudiar la traducció de cada paraula.



G. Torna a escoltar l'entrevista i apunta què són els falsos amics. En grups, busqueu-ne exemples entre diferents llengües i el català.

library - llibreria

**TASCA INTERMÈDIA** Pensa en una paraula en la teva llengua o en alguna altra llengua que coneixes que sigui molt difícil de traduir. Defineix-la als companys. Entre tots mireu de buscar-ne un equivalent en català.

# Versió original SUBTITULADA

FRANÇÈS  
Ningú No és Perfecte

ESPANYOL  
CERTAINS  
L'AIMENT CHAUD!

ITALIÀ  
CON FALDAS  
YALO LOCO

ANGLES  
MANCHE MÖGEN'S  
HEISS

A. Llegeix el títol de la pel·lícula original en anglès i comenta si creus que les traduccions que se n'han fet són encertades. Coneixes altres traduccions de títols de pel·lícules que varien molt de l'original? Parla'n amb un company.

PORTUGUÈS  
Ingen er  
fuldkommen

QUANTO MAIS  
QUENTE MELHOR

TURC  
A QUALCUNO PIACE  
CAILDO

BAZILIANI  
SKAKSEVER



B. Llegeix les opinions sobre la versió original subtítolada o doblada i marca en quines s'hi defensa la versió original i en quines, la versió doblada. Subratlla els arguments que es donen per defensar cada opinió. Fes-ho amb un company.

## CINEMANIA comentarís

Publicat: 12:44



Entenc que sentir una veu doblada no és el mateix que sentir la veu original d'un actor, però cal reconèixer que hi ha actors professionals de doblatge que són excel·lents i, per tant, la pel·lícula pot ser tan realista com la versió original. Per posar-ne un exemple, la veu d'Arseni Corsellas doblant Sean Connery és fantàstica. A més, no és el mateix sentir un fuck, si no saps anglès, que un collons! LAURA PI

Encara que ens acostumem a llegir els subtítols, la realitat és que sempre és més còmode mirar una pel·lícula en el nostre idioma que no pas llegir els subtítols. Posem per cas que volem fruit de l'actuació dels actors i a més, hem de llegir. És impossible fer totes dues coses! Si volem passar un moment relaxat, llavors caldria fer-ho de la manera més còmoda possible, oi? CONXITA PONT

És essencial sentir la veu original dels actors. No em puc imaginar veure la Scarlett Johansson, per citar-ne algun cas, i no sentir la veu gruixuda i sensual de l'actriu. Si està emprenyada ha de dir shit i no coi! La veu original té més realisme que no pas la veu que es pot enregistrar en un estudi de doblatge. Em podeu titllar de purista, però no canviare d'opinió. ANTONI LLABRÉS

El doblatge és una professió necessària per fer arribar el cinema de qualsevol país a qualsevol persona de la societat, tingui els coneixements que tingui. No doblar és negar un accés a la cultura. Vegem-ne un exemple en un altre context: A mi m'encantaria llegir Shakespeare en anglès, però no puc. He de deixar de tenir accés a la seva obra perquè no sé prou anglès? TANIA SUREDA

C. Busca en els textos de l'activitat anterior les estructures sinònimes de **per exemple**, escriu-les al quadre i busca'n altres d'equivalents. Fes-ho amb un company.

Per exemple, .....

D. I tu, què t'estimes més: versió original subtítolada o doblada? Escriptu la teva opinió, argumenta-la i posa exemples dels aspectes que defenses. Llegeix les opinions dels companys i digues si a la classe hi ha més persones que prefereixen la versió original o bé la subtítolada.

# IJODER! CARALHO! COLLONS! SCHEISSE! SHITI! CAZZO! PUTAIN! MERDE!

E. Llegeix els renecs del núvol i digues en quina llengua són. Creus que tenen la mateixa força quan els sents en una llengua que no és la teva? Parla'n amb un company.

Jo solc dir shit perquè no em sona tan fort com merda.

Doncs a mi putain em sona molt malament.

F. Creus que els catalans són malparlats? Llegeix els comentaris i digues amb quin testimoni et sents més identificat. Parla'n amb un company.

BRADY CORR - 55 anys, Irlanda: «Sorprèn la diversitat de paraulotes que té el català.»

En Brady va arribar a Mollerussa fa vint-i-vuit anys i mai s'hauria imaginat que la gent fos tan malparlada, que estigués tan acceptat l'ús públic de renecs i la blasfèmia. Assegura que els irlandesos són molt més educats quan parlen que no pas els catalans, no reneguen tant. I en posa exemples: «Aquí tothom diu collons i cony, dues paraules que a Irlanda estan força mal vistes, o hòstia, que em va sorprendre molt descobrir que significava. Els irlandesos també diem paraulotes, però crec que no en tenim un ventall tan ampli com en català.»

ANDREA RODRÍGUEZ - 26 anys, Argentina: «Els insults en català sonen seus.»

L'Andrea, que ha viscut a Catalunya i ara viu a València, considera que quan s'insulta en català no sembla que diguis res fort. «Babau, brètol, pallús, carallot, sòmines, figamolla, morriot... Sembren paraules poètiques. Ací a València he sentit sovint l'expressió ves-te'n a fer la mà i francament no em sona gens ofensiva.» Si compara la manera de dir paraulotes d'aquí amb la del seu país, l'Andrea no troba que els catalans i els valencians siguin malparlats. «A més, em costa molt insultar en català perquè és difícil trobar una traducció exacta dels insults que acostume a dir en la meua llengua.»

G. Llegeix la transcripció d'un diàleg d'una pel·lícula i comenta quina és la situació que s'hi descriu. Després marca les paraules o expressions que pertanyen a un registre vulgar i assegura't que n'entens el significat. Fes-ho amb un company.

ACTOR 1 Ajuda'm a despenjar el quadre, collons!

ACTOR 2 Que et dic que no, que jo passoi! Estic cagat.

ACTOR 1 No siguis imbècil i ajuda'm!

ACTOR 2 Que et dic que no, que foto el camp.

ACTOR 1 No em toquis els collons!

ACTOR 2 Però és que em fa molt mal rotllo. Robar el quadre quan la morta la tenim a

dos metresi! Si ens enganxen, ens foten a la presó de pet.

ACTOR 1 Doncs et fots. Ara ja estem emmerdat fins al coll.

ACTOR 2 Mira que palmar-la just aquesta nit. S'hauria pogut esperar un parell de dies.

ACTOR 1 Jo flipoi! No ets més ruc perquè no t'entrenes.

ACTOR 2 Calla, que no és cap collonada! Ja veus en quin merder ens hem fotut i, total,

per aquest mamaratxo de quadre que no val una merda.

ACTOR 1 A vegades et fotria un gec d'hòsties que et deixaria nou. Et tinc agafat

pels pebrots, o sigui que espavila't i vigila que no vingui ningú.

ACTOR 2 Ets un malpariti!



H. En parelles, feu un resum de l'escena anterior per explicar-la en un programa de ràdio sobre cinema en què no podeu utilitzar un registre vulgar com el del diàleg. Després escolteu el resum que us proposem i compareu-lo amb el que heu fet.

PISTA 9

TASCA INTERMÈDIA En grups. Quines són les paraulotes, els renecs o els insults més terapeútics, més malsonants i més freqüents en la vostra llengua o en alguna de les llengües que coneixeu? Feu-ne una llista, expliqueu-vos-en el significat i busqueu-ne d'equivalents en català.

Hi ha una escena en la qual dos delinqüents entren a robar un quadre....

# DO de paraula

- A.** Has hagut de parlar mai en públic? Quina experiència has tingut? Parla'n amb un company.
- B.** Observa l'esquema de les parts d'un discurs i les estratègies que es poden utilitzar i comenta al teu company com et pot ajudar a l'hora d'escriure el text.

## INTRODUCCIÓ

- ▷ L'objectiu és despertar l'interès del públic i que ens escolti.
- ▷ Saludem, ens presentem, captem l'atenció del públic i exposem el tema.

## DESENVOLUPAMENT

- ▷ L'objectiu és que el públic mantingui l'atenció.
- ▷ Expliquem el tema, enumerem els arguments i posem exemples.

## CONCLUSIÓ

- ▷ L'objectiu és que el públic ens recordi.
- ▷ Resumim les idees principals a tall de cloenda i ens acomiadem.

Un cop vaig haver de fer una exposició a l'institut i em vaig posar molt nerviosa, però m'havia fet un esquema que em va anar molt bé.

- 1 Fer ús de la ironia i de l'humor.
- 2 Fer citacions, recitar un fragment literari o dir un refrany.
- 3 Definir una paraula o un concepte.
- 4 Posar exemples.
- 5 Acabar amb una pregunta.
- 6 Explicar una anècdota.
- 7 Convidar a la reflexió.
- 8 Reformular una idea amb altres paraules.
- 9 Enumerar i ordenar la informació.
- 10 Repetir o emfasitzar paraules o conceptes.

- C.** Llegeix els fragments de diversos discursos i escriu el número de les estratègies de l'esquema anterior que es fan servir en cada cas. Fes-ho amb un company.

Benvolguts assistents, com a premiat honorífic i abans de presentar-vos el nou projecte, voldria, en primer lloc, agrair-vos el suport que m'esteu donant amb la vostra presència. En segon lloc, voldria donar les gràcies al jurat, que ha decidit valorar la meua feina. I en tercer i darrer lloc, però no per això menys important, voldria reconèixer la paciència de la meua família; gràcies per ser-hi sempre.

Pel que fa al discurs, us he de confessar una cosa. Me n'havia parat un i l'havia escrit en un full, però a darrera hora m'he canviat l'americana –crec que aquesta m'afavoreix més– i he oblidat el discurs a la butxaca de l'altra americana. Hauré d'improvisar. Tornant al tema, digueu-me que aquesta americana m'afavoreix i que em dissimula la panxa perquè diuen que la tele engreixa!

Em fa molta il·lusió rebre el premi en aquest teatre per dos motius. D'una banda, perquè la meua àvia hi va treballar de taquillera durant molts anys i, de l'altra, perquè en aquest teatre vaig veure la primera obra que em va fer despertar el cuquet de la interpretació.

He volgut endinsar-me en les vides de les dones de postguerra perquè vull retre'ls homenatge i, a més a més, perquè quan parlem de guerra majoritàriament pensem en els homes, els soldats en masculí, però la guerra també la protagonitzen, i sobretot la pateixen, les dones. En poques paraules, vosaltres creieu que s'hauria guanyat cap guerra sense les dones?

Vull destacar l'ajuda que he rebut dels col·laboradors durant aquest viatge i com m'han acompanyat. I utilitzo el verb **acomboiar** perquè significa acompanyar d'un lloc a un altre –algú o alguna cosa– per tal de protegir-lo, tractar-lo bé. En altres paraules, m'he sentit segur i acompanyat en tot moment.

Per acabar, i recordant la idea amb la qual he començat aquest discurs, vull insistir que sense el suport institucional la cultura s'enfonsa. I com diu un dels versos de Miquel Martí i Pol, «Tot està per fer i tot és possible».

- D.** Fixa't en els marcadors destacats dels textos de l'activitat anterior i classifica'ls segons la funció que tenen. Escriu, si en saps, altres marcadors per a cada apartat. Fes-ho amb un company.

Encetar un tema:	respecte de; .....
Reprendre un tema:	com anava dient; .....
Enumerar i ordenar un tema:	per començar; .....
Fer distincions:	per un costat; .....
Aclarir, explicar o emfasitzar:	és a dir; .....
Continuar sobre un mateix punt:	així mateix; .....
Posar exemples:	per exemple; un bon exemple d'això és; .....
Resumir:	en resum; .....
Concloure:	en definitiva; .....



- E.** Escolta el discurs d'agraïment i marca els punts del guió que no s'hi tracten. Fes-ho amb un company.

## INTRODUCCIÓ

- Presentar el tema
- Agrair l'assistència del públic
- Agrair el suport dels col·laboradors
- Agrair la paciència de la família

## DESENVOLUPAMENT

- Explicar els objectius de l'associació
- Enumerar les dificultats
- Posar algun exemple
- Explicar la trajectòria de l'associació

## CLOENDA

- Resumir la filosofia de l'associació
- Demanar més compromís institucional
- Agrair el premi
- Acomiadar-se



- F.** Torna a escoltar el discurs i digues quines de les estratègies de l'esquema de l'activitat B s'hi utilitzen. Parla'n amb un company.

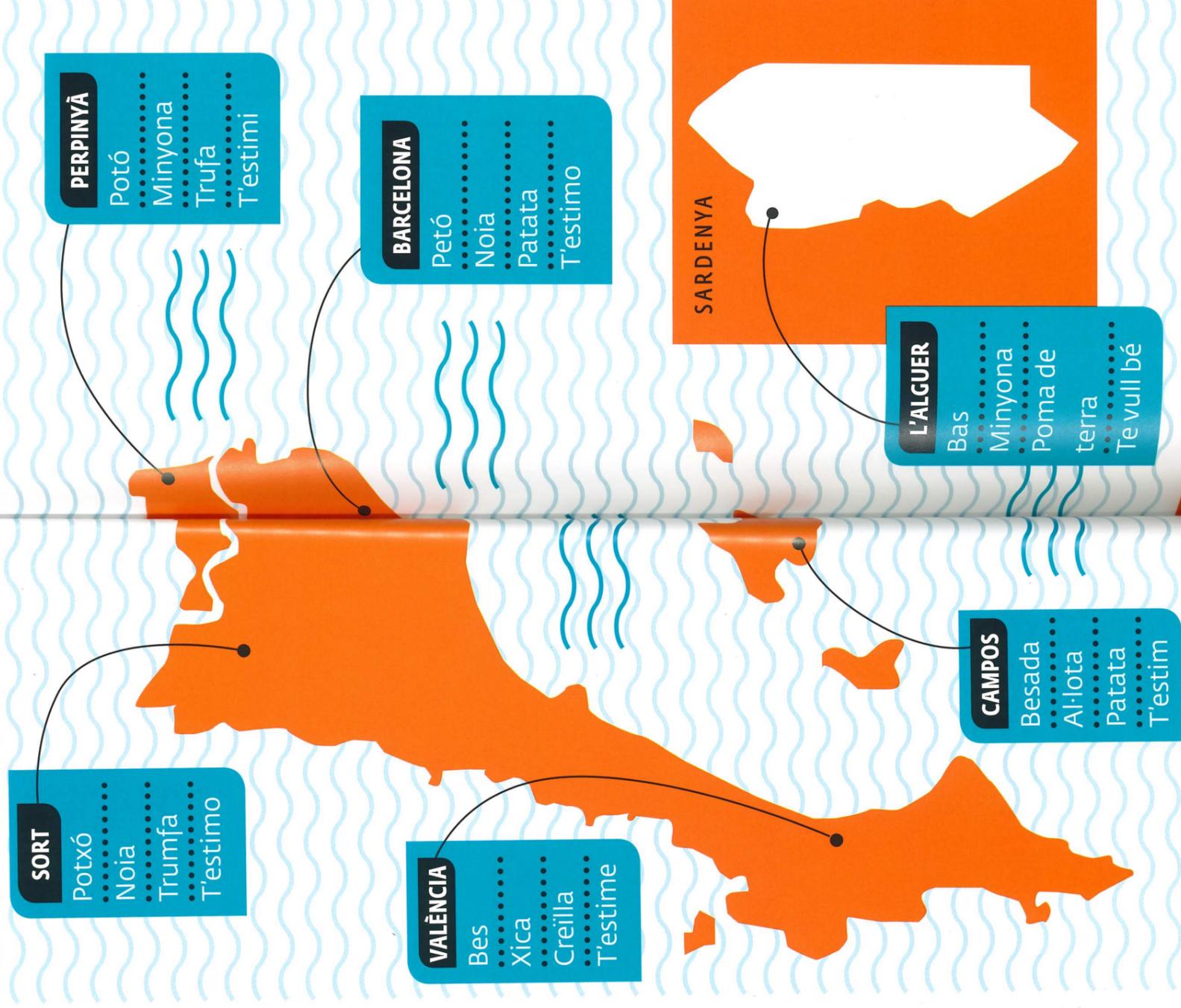
## TASCA INTERMÈDIA

Has estat escollit l'alumne més puntual de l'any i has de recollir el premi, però no hi pots anar. Prepara un discurs d'agraïment d'un minut, enregistra'l i envia'l en forma de nota de veu. Escolta els discursos dels companys i vota el discurs que t'hagi agradat més.

# LA RIQUESA DE LES VÀRIETATS

Un **dialecte** és una varietat geogràfica d'una llengua, és a dir, la modalitat que pren la llengua en una zona determinada. Les varietats geogràfiques de la llengua catalana es divideixen en dos grans blocs dialectals: el català oriental (el rossellonès, el central, el balear i l'alguerès) i el català occidental (el nord-occidental i el valencià). Els parlants dels dialectes d'una mateixa llengua es poden entendre, encara que hi hagi diferències fonètiques, morfosintàctiques i lèxiques. El català té moltes varietats, però **ahora és considerada una llengua molt cohesionada perquè hi ha molta intercomprensió dialectal: els parlants de Perpinyà, de Lleida, de Barcelona, d'Alacant o de Palma, per exemple, s'entenen entre ells.** La riquesa lingüística del català, expressada en la seva diversitat dialectal, forma i fa més gran el tronc comú. D'altra banda, la varietat estàndard de la llengua és el punt de trobada de les diverses varietats i constitueix un instrument de comunicació neutre i comú a tots els parlants.

És fascinant veure que una paraula que fem servir quotidianament pot tenir deu o quinze formes diferents, segons per on vagis dels territoris catalans. I n'hi ha moltíssims, de casos així. Quina paraula de la il·lustració us resulta més familiar?



A. Llegeix el text i digues quines de les informacions següents s'hi esmenten. Fes-ho amb un company.

- Es defineix què és un dialecte.
- S'esmenten els dos grans blocs dialectals del català.
- Es donen exemples de les diferències fonètiques de cada dialecte.
- Es parla de la varietat estàndard.
- Es critiquen els prejudicis relacionats amb la paraula *dialecte*.

B. Escolta tres persones que parlen cadascuna en un dialecte del català i relaciona les paraules amb la varietat corresponent. Quins altres trets t'han cridat l'atenció? Parla'n amb un company.

	BALEAR	VALENCIÀ	ROSSELLONÈS
vesprada	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
padrina	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
xiquet	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
al·lots	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
vilatge	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
eixir	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
aqueixa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
pics	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
mainada	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

C. Busca al diccionari les paraules següents i digues en quina zona del territori de parla catalana s'utilitzen i què signifiquen. Fes-ho amb un company.

**XÍTXERO** **CALCES**  
**LLETUGA**  
**MURICEC**  
**AIXETA**  
**CA** **LLAPÍ** **PANÍS**

D. Quines paraules de la teva llengua o d'alguna de les llengües que coneixes canvien segons la zona? Fes-ne una llista i comparteix-la amb els companys.

**Marcadors per estructurar un text**

Els marcadors del discurs o connectors són uns elements que serveixen per ordenar i connectar les diferents parts del discurs i faciliten la cohesió textual i la interpretació dels enunciats.

**Introduir un tema**  
L'objectiu principal de...  
Ens proposem d'exposar...  
M'adreço a vosaltres per...  
**Encetar un tema**  
Respecte de...  
Pel que fa a...  
Quant a...  
Sobre la qüestió de...  
Un altre punt és...  
El punt següent tracta de...  
En relació amb...  
Amb relació a...

**Reprendre un tema**  
Com anava dient,  
Tornant al tema,  
Tornant al primer punt,  
Reprentem...  
Tot això...  
Doncs bé,  
Bé doncs,  
Com deia,

**Enumerar i ordenar un tema**  
Primer,  
Primerament,  
En primer lloc,  
D'entrada,  
Per començar  
Segon,  
En segon lloc,  
Tercer,  
En tercer lloc,  
A continuació,  
Tot seguit,  
En darrer lloc,  
Finalment,  
Per acabar,  
En últim terme,  
En conclusió,  
En definitiva,

**Fer distincions**  
D'una banda,  
De l'altra,  
Per un costat,  
Per l'altre,  
D'altra banda,  
Altrament,

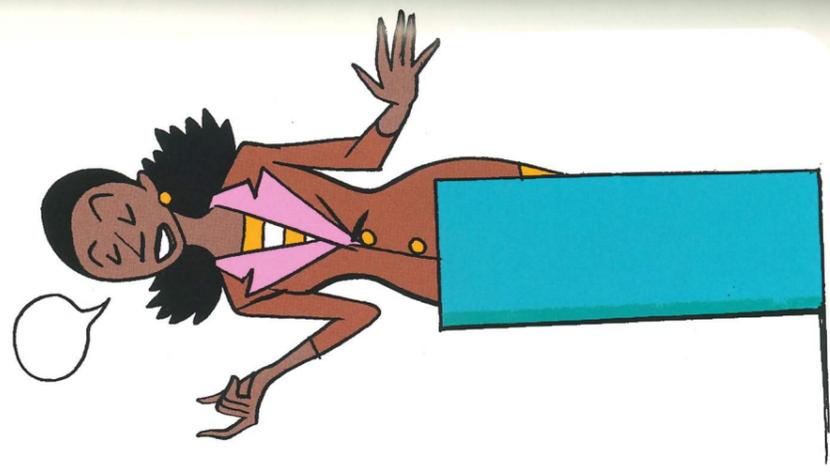
**Aclarir, explicar o emfasitzar**  
És a dir,  
O sigui,  
Això és,  
En altres paraules,  
Dit d'una altra manera,  
Vull destacar...  
Tal com s'ha dit,  
Cal insistir en / a / que...  
Cal tornar a dir que...  
S'ha de tenir en compte que...  
El més important...  
Cal tornar a dir que...  
És bo insistir en / a / que...

**Continuar sobre un mateix punt**  
A més a més,  
A més,  
Tanmateix,  
Després,  
Tot seguit,  
Així mateix,

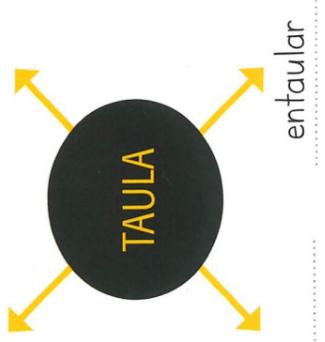
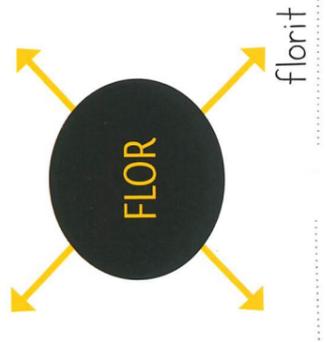
**Posar exemples**  
Per exemple,  
Un bon exemple d'això és...  
N'és un bon exemple...  
Es pot exemplificar...  
Com a exemple...  
En particular,  
En concret,  
Com ara...  
En el cas de...  
Una bona mostra...

**Resumir**  
En resum,  
Resumint el que...  
Recollint el més important...  
Breument,  
En poques paraules,  
D'una forma breu...  
En conjunt,  
Globalment,

**Concloure**  
En conclusió,  
En definitiva,  
En conseqüència,  
Així doncs,  
Per concloure,  
Per acabar,  
Finalment,  
Comptat i debatut,



**1. Completa els mapes amb paraules de la mateixa família.**



**1. Escolta les paraules següents i fixa't en la pronunciació de les vocals destacades que formen un hiat. Després lleixeix-les en veu alta.**

1. paella
2. teatre
3. geogràfiques
4. idees
5. continuava
6. raó
7. cloenda
8. plaer
9. cooperar
10. habitualment



**2. Escolta i repeteix les frases següents. Fixa't en l'entonació.**

1. Quantes llengües som capaços d'emmagatzemar al nostre cervell?
2. Això vol dir que oblidem paraules si no les usem?
3. La nostra memòria és il·limitada?
4. És veritat que hi ha paraules intraduibles?
5. Què podem fer per aprendre ràpidament altres llengües?
6. És útil fer-nos llistes de verbs nous?



**3. Escolta i repeteix les frases següents. Quins significats tenen les paraules destacades? Parla'n amb el teu company.**

1. Ja et vam avisar, ara et fots!
2. Collons, això fa bona pintura!
3. No fotis, quina mala sort!
4. Ara que tinc la roba estesa, plou. Collons!
5. Estic cansat de vosaltres, foto el camp!
6. No m'expliquis més collonades, sempre fots el mateix!
7. En quin merder ens hem fotut... A veure com ho arreglem!